

PŘEDMLUVA

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

již po druhé za sebou v tomto ročníku se Vám do ruky dostává časopis AUC Iuridica obsahově zaměřený na oblast práva životního prostředí. Tento sešit je rozdělen na dvě části. V první části jsou příspěvky zabývající se právní úpravou ochrany přírody, včetně ochrany a využívání krajiny, rostlinstva a živočišstva v českém a polském právu životního prostředí. Ochrana přírody je podle judikatury Ústavního soudu ČR legitimním, ústavně konformním cílem, který je veřejným zájmem. Z hlediska ústavních zákonů patří ochrana přírody jak v Polsku, tak v České republice k prioritním úkolům státu, avšak realizuje se za součinnosti všech fyzických a právnických osob. Podle českého práva například je ochrana přírody jedním z konkrétních právních prostředků, jejichž prostřednictvím stát plní svou povinnost dbát o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství uloženou mu čl. 7 Ústavy. Ochrana přírody a biologické rozmanitosti patří k prioritním úkolům politiky EU, je cílem i mnoha mezinárodních úmluv, jejichž signatáři jsou jak Polsko, tak Česká republika.

Legislativní zákonná úprava ochrany přírody má jak v Česku, tak v Polsku dlouholetou tradici, sahající do 30. až 50. let minulého století. Zákony obsahují podmínky pro výkon činností, ale i podmínky omezení výkonu vlastnického práva z důvodu ochrany přírody. Obsahují četná oprávnění orgánů státní správy stanovovat fyzickým a právnickým osobám podmínky pro výkon činností, které by mohly mít nepříznivé důsledky pro přírodu, krajinu, rostlinstvo, živočišstvo, resp. celé přírodní ekosystémy. Popřípadě mohou tuto činnost dokonce i zakázat. Děje se tak za aplikace principů ochrany přírody jakožto předmětu veřejného zájmu a nejvyšší hodnoty, principu prevence, principu předběžné opatrnosti a principu odpovědnosti původce.

V posledních letech se však stále častěji v praxi setkáváme s tím, že stát změkčuje legislativní základ ochrany přírody, krajiny, či druhové biodiverzity, kdy stále více vychází vstříc požadavkům různých lobbistických skupin hájících jen ekonomické zájmy developerů. Denně například mizí kvůli stavebním zájmům okolo 15 ha zemědělské půdy. Územní a regulační plány v ČR nejenže často ignorují ochranu přírody mimo zvláště chráněná území, často v zastavěném území měst a obcí, ale umožňují výstavbu v ochranných pásmech přírodních zvláště chráněných území a není neobvyklé, že umožňují výstavbu i v ekologicky nejcejnějších částech uvnitř těchto chráněných území.

V současné době se v českém právu změkčily podmínky ochrany životního prostředí např. v zákonech o ochraně přírody a krajiny, o ochraně zemědělského půdního fondu či o posuzování vlivu na životní prostředí. V polském právu se zase diskutuje o důsledcích neexistence legislativní úpravy ochrany krajiny a krajinného rázu. V EU se po vytvoření nové Evropské komise s mandátem na léta 2014–2019 začíná pracovat na změkčení legislativy na ochranu přírodních chráněných oblastí soustavy Natura 2000, neboť příliš omezuje možnost ekonomického růstu EU. A takto smutně bych mohl pokračovat ještě několik desítek řádků.

V druhé části jsou popisovány problémy spojené s energetickou a klimatickou bezpečností z pohledu především polského práva, jsou však zmíněny i prvky práva životního prostředí v rámci ČR a EU. Je zřejmé, a z příspěvku druhé části toto i jasně zaznívá, že zajištění energetické bezpečnosti musí být v souladu s principem udržitelného rozvoje a z toho důvodu se veškeré činnosti spojené se získáváním, zásobováním a přenosem energie musí řídit předpisy nejen energetického a horního práva, ale i z oblasti práva životního prostředí.

Náplně obou částí tohoto sešitu AUC Iuridica mají společné mnoho: jedná se v současné době o patrně nejzávažnější témata v oblasti práva životního prostředí vůbec. Zároveň se jedná o témata nanejvýš aktuální – z pohledu současných legislativních změn včetně těch připravovaných – a především o témata společensky závažná.

Základ tohoto monotematického čísla tvoří upravené příspěvky, které zazněly na 15. ročníku mezinárodní vědecké konference z oblasti práva životního prostředí slovanských zemí středoevropského regionu (Česka, Polska a Slovenska), která se uskutečnila ve dnech 10.–13. září 2014 v školicím středisku Univerzity Karlovy v Peci pod Sněžkou. V rámci programu proběhly samostatné sekce na téma „Právní úprava ochrany přírody“, „Právní úprava ochrany druhové biodiverzity“, „Právní otázky ochrany krajiny“ a „Právní otázky energetické bezpečnosti a ochrany klimatu“.

Rád bych za celý autorský kolektiv poděkoval prof. JUDr. PhDr. Michalu Tomáškoví, DrSc., proděkanovi pro vědu, výzkum a ediční činnost Právnické fakulty UK v Praze, který umožnil financování této konference a vydání tohoto monotematického čísla Acta Universitatis Carolinae Iuridica v rámci Programů rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově (PRVOUK) P06 „*Věřejné právo v kontextu europeizace a globalizace*“.

*doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.
vědecký redaktor*